

กระบวนการคัดเลือกและนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ
ทางสถานีโทรทัศน์ไทย

นางสาวประนอม หลีพันธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2542
ISBN 974-333-970-1
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**PROCESS OF SELECTION AND PRESENTATION OF INTERNATIONAL
ENVIRONMENT NEWS OF THAI TELEVISION STATIONS**

Ms. Pranom Leephan

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication**

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-333-970-1

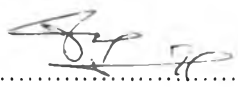
หัวข้อวิทยานิพนธ์ กระบวนการคัดเลือกและนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศทางสถานี
โทรทัศน์ไทย

โดย นางสาวประนอม หลีพันธุ์

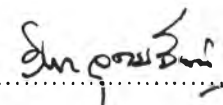
ภาควิชา การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ

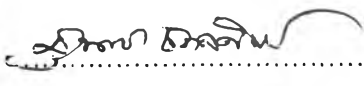
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้มหาวิทยาลัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิภา อุดมฉันท)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ)

..... กรรมการ
(นายสุนทร ชวาลศิลป์)

ประนอม นลัพันธ์: กระบวนการคัดเลือกและนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ
ทางสถานีโทรทัศน์ไทย (PROCESS OF SELECTION AND PRESENTATION OF
INTERNATIONAL ENVIRONMENT NEWS OF THAI TELEVISION STATIONS) จ.ที่ปรึกษา:
รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ, 225 หน้า. ISBN 974-333-970-1.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาการคัดเลือกข่าวสิ่งแวดล้อมจากแหล่งข่าว
ต่างประเทศทางสถานีโทรทัศน์ไทย 2) เพื่อศึกษาประเด็นและลักษณะเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศของ
สถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกและนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ
เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากสถานีโทรทัศน์ไทย 6 ช่อง ได้แก่ ช่อง 3, 5, 7, 9, 11 และช่อง
ไอทีวี ที่นำเสนอในช่วงเดือนมีนาคม-กรกฎาคม 2542 และจากการสำรวจปริมาณข่าวที่แหล่งข่าวส่งเข้ามา
ตลอดระยะเวลา 1 ปี โดยศึกษาช่อง 5 และสำนักข่าวรอยเตอร์ ระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2541
รวมทั้งการสัมภาษณ์เจาะลึกบรรณาธิการข่าวต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่แปล การวิเคราะห์ใช้การระบุความถี่
ร้อยละ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานีโทรทัศน์ไทยทั้ง 6 ช่อง คัดเลือกข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศออกอากาศในปริมาณมาก
เป็นอันดับ 3-4 จากประเด็นข่าวต่างประเทศที่แบ่งออกเป็น 6 ประเด็น และเมื่อเทียบกับงานวิจัยเรื่องข่าว
ต่างประเทศในปี 2534 จะพบว่าปัจจุบันโทรทัศน์ไทยให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ
ใกล้เคียงกับประเด็นข่าวอื่น และมีความหลากหลายของข่าวมากขึ้นกว่าอดีต
2. จากประเด็นเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ 5 ประเภทคือ ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยพิบัติที่มี
ปฏิภพทางเคมี การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์และการเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อม
ซึ่งรวมถึงการประชุมและรายงานสภาพสิ่งแวดล้อมพบว่ามีอันดับแรกเป็นข่าวภัยพิบัติจากธรรมชาติ อันดับสองคือ
เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ ตามด้วยภัยพิบัติที่มีปฏิภพทางเคมี การเคลื่อนไหวขององค์กรสิ่งแวดล้อมและการ
ทำลายทรัพยากรธรรมชาติตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ปริมาณข่าวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมและ
ภัยพิบัติจากน้ำมีอมุขุขุที่ออกอากาศเพิ่มจำนวนขึ้น แสดงว่าประเด็นการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ
ของโทรทัศน์ไทยเริ่มให้ความสนใจประเด็นการเตือนภัยมากขึ้น เช่น การเคลื่อนไหวต่อต้านขององค์กรอนุรักษ์
ผลรายงานสภาพแวดล้อม เป็นต้น
3. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคัดเลือกและกำหนดประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ แบ่งเป็นปัจจัย
ภายในองค์กร ได้แก่ นโยบายของสถานี ช่วงเวลานำเสนอ บรรณาธิการประจำวัน บรรณาธิการอาวุโสและ
เจ้าหน้าที่แปล ปัจจัยภายนอกองค์กรได้แก่ แหล่งข่าว คุณค่าข่าว สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมโลกและการ
นำเสนอข่าวของโทรทัศน์คู่แข่ง

ภาควิชา.....การสื่อสารมวลชน.....ลายมือชื่อนิสิต.....*ประนอม นลัพันธ์*
 สาขาวิชา.....การสื่อสารมวลชน.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*จ.น.*
 ปีการศึกษา...2542.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

##4085258828 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD : SELECTION PROCESS/PRESENTATION/ INTERNATIONAL ENVIRONMENT NEWS/THAI TELEVISION

PRANOM LEEPHAN : PROCESS OF SELECTION AND PRESENTATION OF INTERNATIONAL ENVIRONMENT NEWS OF THAI TELEVISION STATIONS.

THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.KANJANA KAEWTHEP,Ph.D. 225 pp.

ISBN 974-333-970-1.

This study has concentrated on Thai TV coverage of international environmental news stories. Television channels 3, 5, 7, 9, 11, and ITV environmental subject coverage ,content of story characteristics and factors influencing the process are addressed. Content analysis, the technique of the study, aims at a quantitative classification of subjects covered by the Thai television. The period for the study covers May through August of 1999. The study also surveys international environmental news coverage, by frequency of stories, during 1998 by sampling Channel 5 and international agency Reuters. Influential factors were determined through in-depth interviews of TV editors and news translators. Data analysis was determined by frequency and percentage.

Results of the study shows that

1. Out of 6 categories of selected broadcasting international news, environment coverage was 3rd and 4th on the list in terms of quantity of stories. Research comparisons of international news coverage of 1991 show an increase and wider variety of coverage by Thai television.

2. Of 5 categories selected for broadcasting of international environmental news natural disasters was tops with wildlife issues coming in second followed by chemical accidents, environmental activities and spoiling of natural resources respectively. The increased coverage of environmental organization activities and chemical disasters show the direct of Thai TV.

3. Two potential factors affecting the selection and presentation process of international environmental news are internal TV channel choices and external forces. Internal factors are the stations ideals and policies, time of story presentation, daily editor inputs, senior editors, and translation of the news. External factors include international new agency coverage, decisions, and stance on issues. Situational awareness of national issues compared with world problems and coverage by other competing channel influence the selection process.

ภาควิชา.....การสื่อสารมวลชน..... อานมิลช็อนนิค ม.เกษตรฯ นศ.คทว.
สาขาวิชา..... การสื่อสารมวลชน..... อานมิลช็อนอาจารย์ที่ปรึกษา จุ.
ปีการศึกษา.....2542..... อานมิลช็อนอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความร่วมมือและช่วยเหลืออย่างดียเยี่ยมจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งกลุ่มคนใกล้ชิด เพื่อนร่วมงานและผู้อยู่ในวงการโทรทัศน์ที่ให้ความอนุเคราะห์จัดหาข้อมูลให้ด้วยความเต็มใจโดยไม่ต้องการสิ่งใดตอบแทนโดยเฉพาะอย่างยิ่งรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ ที่คอยให้กำลังใจ แนะนำและให้คำปรึกษาในการทำงานอย่างต่อเนื่องจนทำให้ผู้วิจัยสามารถเดินทางทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายได้

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ วิภา อุดมฉันทน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และคุณสุนทร ขวาลศิลป์ กรรมการสอบ รวมทั้งน้องปู ประจำคณะนิเทศศาสตร์ที่คอยแจ้งกำหนดการต่างๆ

ผู้วิจัยซาบซึ้งใจต่อกำลังดีๆ ของเพื่อนและผู้ใกล้ชิดจนทำให้ผู้วิจัยสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นผลสำเร็จโดยเฉพาะบุคคลในครอบครัว สุดท้ายผู้วิจัยขออุทิศผลงานเล่มนี้ให้แก่ประพจน์ หลีพันธุ์ น้องชายที่เสียชีวิตระหว่างการทำงานของผู้วิจัย

ประนอม หลีพันธุ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ

บทที่ 1 : บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ปัญหานำวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8

บทที่ 2 : แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องสิ่งแวดล้อม.....	9
ทฤษฎีผู้ปิดและเปิดประตูข่าวสาร.....	11
ทฤษฎีการกำหนดวาระ.....	15
ทฤษฎีองค์การ.....	19
สำนักข่าวระหว่างประเทศ.....	22
แนวความคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30

บทที่ 3 : ระเบียบวิธีวิจัย

แหล่งข้อมูล.....	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
การบันทึกข้อมูล.....	34
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
การนำเสนอข้อมูล.....	36

**บทที่ 4 : องค์ประกอบและกระบวนการการคัดเลือกและการนำเสนอข่าว
สิ่งแวดล้อมต่างประเทศทางสถานีโทรทัศน์**

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับแหล่งข่าว (source)

ลักษณะทั่วไปของการนำเสนอข่าวต่างประเทศทางสถานีโทรทัศน์.....	38
แหล่งข่าว.....	40
วัตถุดิบข่าวที่รับเข้ามา.....	54

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับกระบวนการผลิต (production)

โครงสร้างการทำงานภายในองค์กรข่าวโทรทัศน์.....	63
- โครงสร้างการทำงานในฝ่ายข่าวและแผนกข่าวต่างประเทศของช่อง 3.....	64
- โครงสร้างการทำงานในฝ่ายข่าวและแผนกข่าวต่างประเทศของช่อง 5.....	67
- โครงสร้างการทำงานในฝ่ายข่าวและแผนกข่าวต่างประเทศของช่อง 7.....	67
- โครงสร้างการทำงานในฝ่ายข่าวและแผนกข่าวต่างประเทศของช่อง 9.....	77
- โครงสร้างการทำงานในฝ่ายข่าวและแผนกข่าวต่างประเทศของช่อง 11.....	81
- โครงสร้างการทำงานในฝ่ายข่าวและแผนกข่าวต่างประเทศของช่อง ITV.....	86
กระบวนการผลิตข่าวต่างประเทศ.....	91
กระบวนการออกอากาศข่าวต่างประเทศ.....	93
การคัดเลือกและแปลข่าวของเจ้าหน้าที่.....	97

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับกระบวนการออกอากาศ (distribution)

ช่วงเวลานำเสนอ.....	113
การเรียงลำดับข่าวต่างประเทศ.....	122
การเลือกประเด็นข่าวออกอากาศ.....	125

**บทที่ 5 : กระบวนการการคัดเลือกและการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อม
ต่างประเทศทางสถานีโทรทัศน์ : ผลจากวิเคราะห์เนื้อหา**

ปริมาณข่าวต่างประเทศที่เข้า-ออก.....	137
การจัดวางประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศของโทรทัศน์แต่ละช่อง.....	139
ประเภทของข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่ถูกคัดเลือกและนำเสนอทางโทรทัศน์.....	144
- ประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่ถูกคัดเลือกและนำเสนอโดยรวม.....	147
- ประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่ถูกคัดเลือกและนำเสนอแต่ละช่อง....	150

บทที่ 6 : ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเสนอข่าวต่างประเทศประเด็นสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์

ปัจจัยภายในองค์กร

- นโยบายของสถานี.....	164
- ลักษณะเฉพาะของเจ้าหน้าที่.....	167
- ช่วงเวลาการนำเสนอข่าว.....	169

ปัจจัยภายนอกองค์กร

- แหล่งข่าว.....	173
- สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมโลก.....	176
- คุณค่าข่าว.....	177
- การนำเสนอของโทรทัศน์คู่แข่ง.....	178
ปัญหาและอุปสรรคในการนำเสนอเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ.....	180
แนวโน้มการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ.....	185

บทที่ 7 : สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย.....	188
อภิปรายผลการวิจัย.....	199
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	202
ข้อเสนอแนะเพื่องานวิจัยครั้งต่อไป.....	202

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

รายการอ้างอิง.....	203
ภาคผนวก.....	207
ภาคผนวก ก.....	208
ภาคผนวก ข.....	213
ประวัติผู้วิจัย.....	225

ตารางสรุปแหล่งข่าวที่สถานีรับวิทยุติดข่าวดังประเทศ	57
แผนภาพสรุปเกี่ยวกับแหล่งข่าวและวิทยุติดข่าวดังประเทศของโทรทัศน์	62
แผนภาพการทำงานในฝ่ายข่าวของช่อง 3	64
แผนภาพการทำงานในแผนกข่าวดังประเทศของช่อง 3	65
แผนภาพการทำงานในฝ่ายข่าวของช่อง 5	67
แผนภาพการทำงานในแผนกข่าวดังประเทศของช่อง 5	69
แผนภาพการทำงานในฝ่ายข่าวของช่อง 7	73
แผนภาพการทำงานในแผนกข่าวดังประเทศของช่อง 7	74
แผนภาพการทำงานในฝ่ายข่าวของช่อง 9	77
แผนภาพการทำงานในแผนกข่าวดังประเทศของช่อง 9	78
แผนภาพการทำงานในฝ่ายข่าวของช่อง 11	81
แผนภาพการทำงานในแผนกข่าวดังประเทศของช่อง 11	82
แผนภาพการทำงานในฝ่ายข่าวของช่อง ITV	86
แผนภาพการทำงานในแผนกข่าวดังประเทศของช่อง ITV	87
แผนภาพโครงสร้างการผลิตข่าวดังประเทศของโทรทัศน์	92
แผนภาพโครงสร้างการออกอากาศข่าวดังประเทศของโทรทัศน์	94
แผนภาพเกณฑ์การคัดเลือกข่าวแปล	101
แผนภาพเกณฑ์การแปล	111
ตารางเวลานำเสนอข่าวดังประเทศของช่อง 3	117
ตารางเวลานำเสนอข่าวดังประเทศของช่อง 5	117
ตารางเวลานำเสนอข่าวดังประเทศของช่อง 7	118
ตารางเวลานำเสนอข่าวดังประเทศของช่อง 9	118
ตารางเวลานำเสนอข่าวดังประเทศของช่อง 11	119
ตารางเวลานำเสนอข่าวดังประเทศของช่อง ITV	119
ตารางเปรียบเทียบเวลานำเสนอข่าวดังประเทศทางโทรทัศน์ช่วงข่าวภาคค่ำ	120
ตารางเปรียบเทียบเวลานำเสนอข่าวดังประเทศทางโทรทัศน์ตลอดทั้งวัน	120
ตารางสรุปประเด็นข่าวดังประเทศที่นำเสนอทางโทรทัศน์ในปัจจุบัน	127
ตารางสรุปประเด็นข่าวดังประเทศที่นำเสนอทางโทรทัศน์ในปี 2534	127

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางสรุปประเด็นข่าวต่างประเทศที่นำเสนอทางโทรทัศน์ในปัจจุบันเรียงตามอันดับ.....	129
ตารางสรุปประเด็นข่าวต่างประเทศที่นำเสนอทางโทรทัศน์ ปี 2534 เรียงตามอันดับ.....	129
ตารางปริมาณข่าวต่างประเทศที่เข้า-ออก.....	137
แผนภูมิการวางประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศของช่อง 3.....	139
แผนภูมิการวางประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศของช่อง 5.....	140
แผนภูมิการวางประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศของช่อง 7.....	140
แผนภูมิการวางประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศของช่อง 9.....	141
แผนภูมิการวางประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศของช่อง 11.....	141
แผนภูมิการวางประเด็นข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศของช่อง ITV.....	142
ตารางเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศเข้า-ออกระหว่าง 1 มกราคม-31 ธันวาคม 2541 ศึกษาช่อง 5.....	145
ตารางประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมที่ถอดความและออกอากาศระหว่าง 1-31 มีนาคม 2542 ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3	150
ตารางประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมที่ถอดความและออกอากาศระหว่าง 12 กรกฎาคม -12 สิงหาคม 2542 ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7.....	152
ตารางประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมที่ถอดความและออกอากาศในเดือนมีนาคม-กรกฎาคม 2542 ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.....	153
ตารางประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมที่ถอดความและออกอากาศในเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม 2542 ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 11.....	154
ตารางประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมที่ถอดความและออกอากาศระหว่าง 12 มิถุนายน - 12 กรกฎาคม 2542 ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง ไอทีวี	155
ตารางสรุปประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์.....	157
แผนภาพปัจจัยที่กำหนดการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศโทรทัศน์.....	163
แผนภูมิสรุปประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่ออกอากาศทางช่อง 3.....	192
แผนภูมิสรุปประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่ออกอากาศทางช่อง 5.....	193
แผนภูมิสรุปประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่ออกอากาศทางช่อง 7.....	193

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

แผนภูมิสรุปประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่ออกอากาศทางช่อง 9.....	193
แผนภูมิสรุปประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่ออกอากาศทางช่อง 11.....	194
แผนภูมิสรุปประเภทเนื้อหาข่าวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศที่ออกอากาศทางช่อง ITV.....	194